

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

2020 - 2024

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของ
ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิต
ในจังหวัดกำแพงเพชร

Causal Relationship Model of Factors Affecting Competitiveness of
Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) in Manufacturing Industry,
Kamphaeng Phet Province

พิมกาญดา จันดาหัวดง^{1*} พลอยพรรณ สอนสุวิทย์² สุจินดา เจียมศรีพงษ์³

Phimkarnda Jundahuadong^{1*} Ployphan Sornsuwit² Sujinda Chemsripong³

Article Information

Received: Aug 5, 2019

Revised: Nov 20, 2019

Accepted: Nov 27, 2019

Available Online: Jun 30, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร จำนวน 432 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาเส้นทางความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) ผลการวิจัยพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการดูดซับความรู้ ความสามารถในการดูดซับความรู้มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการยังมีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขันผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญของความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC) ซึ่งเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการกับความสามารถในการแข่งขันที่มีส่วนสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเหนียวแน่น อันเป็นกลไกสำคัญต่อการยกระดับผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ, ความสามารถในการดูดซับความรู้, ความสามารถในการแข่งขัน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Lecturer of B.B.A in General Management, Management Science Faculty, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Lecturer of B.B.A in Business Computer, Management Science Faculty, Kamphaeng Phet Rajabhat University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร
Lecturer of Ph.D. Program, Business Economics and Communications Faculty, Naresuan University

Abstract

The objective of this research was to study the causal relationship model of factors affecting the competitiveness of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the manufacturing industry in Kamphaeng Phet Province. The sample of this study was 432 entrepreneurs or executives of SMEs. A questionnaire was used as a research instrument. Data collected were then analyzed to determine direct and indirect relationship paths with a structural equation model (SEM). The results of this study indicated that Entrepreneurial Orientation had direct positive influence on Absorptive Capacity (ABC) and Absorptive Capacity (ABC) had direct positive influence on the Competitiveness. In addition, Entrepreneurial Orientation had indirect positive influence on the Competitiveness through Absorptive Capacity. The findings of this study reflect the important role of Absorptive Capacity as a mediator that explains the relationship between Entrepreneurial Orientation and Competitiveness, which is an essential mechanism to consistently upgrade the performance of SME entrepreneurs in the manufacturing industry.

Keywords: Entrepreneurial Orientation, Absorptive Capacity, Competitiveness

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนพัฒนาการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับขีดความสามารถของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้เติบโตเข้มแข็ง และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล ผ่านแนวคิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการในหลายด้าน อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การเข้าถึงเงินทุน การเข้าสู่ตลาดโลก เป็นต้น ทั้งการพัฒนาและส่งเสริม SMEs ได้ถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นับได้ว่า SMEs มีบทบาทสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่ช่วยเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ถือเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความหลากหลายอย่างมากทั้งด้านขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กผู้ผลิตแบบเจ้าของคนเดียว ผู้ให้บริการ ผู้ส่งออก ไปจนถึงผู้ผลิตชิ้นส่วนให้กับบริษัทขนาดใหญ่ และด้านระดับการเติบโตของธุรกิจ รูปแบบการจัดตั้งกิจการ ตลอดจนระดับความรู้ของเจ้าของธุรกิจ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) , 2560)

ในปี 2560 ประเทศไทย มีจำนวนผู้ประกอบการ SMEs จำนวนทั้งสิ้น 3,046,793 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.78 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศ แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดเล็ก (SE) จำนวน 3,028,495 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.40 และวิสาหกิจขนาดกลาง จำนวน 18,298 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.60 เมื่อพิจารณาจำนวน SMEs ที่เป็นวิสาหกิจชุมชน มีจำนวนทั้งสิ้น 85,429 ราย โดยอยู่ในภาคธุรกิจเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.15 รองลงมาอยู่ในภาคการบริการ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.70 ราย และภาคการค้า คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.12 เมื่อพิจารณาจำแนกตามรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมประเทศไทย 2 หลัก สูงสุด 10 อันดับ พบว่า วิสาหกิจชุมชนในหมวดย่อยการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์มีมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 46.49 รองลงมา คือ หมวดย่อยการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.78 และหมวดย่อยการผลิตสิ่งทอ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7.13 ยิ่งกว่านั้น SMEs ยังเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญของประเทศ โดยมีการจ้างงานในวิสาหกิจทุกขนาด จำนวน 14,785,172 คน ของการจ้างงานทั้งประเทศ แบ่งเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดใหญ่ (LE) 2,629,525 คน และเป็นการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 12,155,647 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 82.22 ของการจ้างงานรวมทั้งหมด โดยวิสาหกิจขนาดเล็ก (SE) มีสัดส่วนการจ้างงานรวมสูงที่สุด ถึงร้อยละ 72.57 และมีสัดส่วนต่อ SMEs สูงที่สุดถึงร้อยละ 88.26 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2561)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะมี SMEs อยู่จำนวนมาก แต่เกือบทั้งหมดเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม โดยมีวิสาหกิจขนาดกลางเพียง ร้อยละ 0.6 ของ SMEs ทั้งหมด ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางอยู่ที่ร้อยละ 5-10 นั่นสะท้อนให้เห็นข้อจำกัดมากมายที่ทำให้วิสาหกิจขนาดย่อมไม่สามารถเติบโตไปเป็นขนาดกลางได้ เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการแข่งขันระดับสากล สามารถใช้ประโยชน์จากการค้าการลงทุนระหว่างประเทศและมีโอกาสสร้างสินค้านวัตกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงได้มากกว่า รวมทั้งการจ้างงานในเชิงคุณภาพยังคงเป็นหนึ่งในปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ การเติบโตของธุรกิจ อาทิ ทักษะความสามารถในเชิงธุรกิจของเจ้าของกิจการ ปัญหาด้านภาษา ด้านคอมพิวเตอร์ ความรู้ทางเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นยังคงเลือกที่จะใช้แรงงานต่างด้าวไว้ทักษะมากกว่าจะปรับเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนสินค้าที่ส่งออกหลักยังอยู่ในกลุ่มสินค้าขั้นพื้นฐานที่หลากหลาย ประเทศผลิตได้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2560) การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการ SMEs ทุกระดับให้สามารถแข่งขันได้ จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการกลยุทธ์ที่หลากหลาย ตลอดจนความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานและสร้างความอยู่รอดให้แก่องค์กร การพัฒนาเทคโนโลยี การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่จึงมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีการขับเคลื่อนด้วยแรงงานเป็นฐานหรือประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่ (Eshima & Anderson, 2017; Jundahuadong & Sornsuwit, 2018; Schweisfurth & Raasch, 2018)

สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดกำแพงเพชร จะมีลักษณะการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ตามบริบทพื้นที่ เช่น การเพาะปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ผัก ผลไม้ และข้าว ส่วนในอุตสาหกรรมการผลิตที่โดดเด่นสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ การแปรรูปพืชผลทางการเกษตร และอุตสาหกรรมครัวเรือน เป็นต้น ทว่าการประกอบกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการฐานราก ซึ่งมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการผลิต มากกว่าการสร้างมูลค่าและยกระดับคุณภาพมาตรฐานให้กับสินค้าและบริการ อีกทั้งส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มวิสาหกิจรายย่อย เจ้าของธุรกิจที่ไม่มีการจ้างงาน ดำเนินธุรกิจเพื่อการยังชีพและเป็นวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการเผชิญกับจำกัดด้านการขาดความรู้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความไม่เพียงพอในเรื่องของเงินทุน เทคโนโลยี ความพร้อมของทุนมนุษย์และการถ่ายโอนความรู้ ปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในการยกระดับขีดความสามารถสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและแข่งขันได้ในตลาดโลก (Augier & Teece, 2009; Brouters, Nakos, & Dimitratos, 2015; Meksuwan, 2017)

ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ และต้องเผชิญความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมภายนอกและข้อจำกัด ภายในองค์กรของผู้ประกอบการ SMEs นั้น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ โดยอาศัยความถนัดด้านนวัตกรรม ทำงานเชิงรุก จัดการความเสี่ยง และมีความสามารถในการบ่งชี้ความรู้จากภายนอก พร้อมกับการแสวงหาพันธมิตรเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลาย เพื่อนำมาบูรณาการจนก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณค่าจากความรู้ขององค์กร จึงเป็นหัวใจหลักสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ที่มีข้อจำกัด ดังนั้น การศึกษาเพื่อได้ทราบถึงคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร จะเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อนำมาใช้พัฒนาโมเดลที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ฐานรากที่มุ่งเน้นการใช้แรงงานเป็นฐาน ทั้งจะมีส่วนช่วยเสริม SMEs กลุ่มนี้ให้ดำรงอยู่ เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ และกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นจังหวัดกำแพงเพชร อันเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการดูดซับความรู้และความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness)

ความสามารถในการแข่งขันเกิดขึ้นจากผลิตภาพที่เหนือกว่า ทั้งในแง่ของต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งมีความสามารถในการเสนอสินค้าด้วยคุณค่าที่เหนือกว่าและราคาสูงกว่า เมื่อแน่ใจในคุณภาพและการเต็มใจจ่ายของลูกค้า โดยความสามารถในการแข่งขันของกิจการ หมายถึง ความสามารถในการออกแบบ การผลิตและมีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่อยู่ในตำแหน่งทางการตลาดที่เหนือกว่าเมื่อเทียบกับคู่แข่งหลักในอุตสาหกรรม รวมทั้งทำกำไรได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม (Hernández-Perlines, Moreno-García & Yáñez-Araque, 2017; Jorge et al., 2015; Utami & Lantu, 2014) กิจการใดที่ปราศจากความสามารถในการแข่งขัน ย่อมมีอาจมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (Barney, 1991) ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจในปัจจุบันต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายต่อสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณลักษณะผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ซึ่งแตกต่างจากเดิม มีความเชิงรุก มีประสิทธิภาพของทุกกิจกรรมบนห่วงโซ่คุณค่า สามารถสื่อสารกับผู้ขายปัจจัยการผลิตและลูกค้าที่อาจนำไปสู่การพึ่งพาและสร้างผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์และกระบวนการ ในที่สุดนำมาซึ่งต้นทุนที่ลดลงแต่คุณภาพเพิ่มขึ้นและกำไรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งแม้จะมีความข้อจำกัดหลายประการ ทว่าภายใต้ข้อจำกัดเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนาด โครงสร้างการบริหาร ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มีน้อยและมีได้ลงทุนจำนวนมากด้านวิจัยและพัฒนา กลับกลายเป็นช่องว่าง (gaps) ของที่มาจากโอกาสสู่การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานเชิงรุกและยืดหยุ่นต่อการปรับตัวได้ดีกว่ากิจการขนาดใหญ่ (Brouters, Nakos, & Dimitratos, 2015; Jorge et al., 2015; Utami & Lantu, 2014)

ในอดีตการวัดความสามารถในการแข่งขันมักใช้การวัดผลทางด้านการเงินที่ครอบคลุมเพียงสินทรัพย์ที่มีตัวตน (tangible assets) กระทั่งต่อมาการสร้างความสำเร็จในการแข่งขันมีการเปลี่ยนผ่านวิธีการสรรสร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ด้วยการจัดการสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสู่กลยุทธ์บนฐานความรู้ แต่ขึ้นอยู่กับบริบทและกลยุทธ์ของกิจการ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและผู้ขายปัจจัยการผลิต นวัตกรรมผลิตภัณฑ์และบริการ ความสามารถในการตอบสนองที่รวดเร็ว ทักษะ ความรู้ ข้อมูลสารสนเทศในการสนับสนุนการดำเนินงาน แนวโน้มขององค์กรที่กระตุ้นนวัตกรรม การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงการทำงาน (Kaplan & Norton, 2015) สำหรับวัดผลความสามารถในการแข่งขันของหลายๆ องค์กร ได้มีการใช้มาตรวัดด้านการเงินและไม่ใช้ด้านการเงิน อย่างไรก็ตาม การทบทวนวรรณกรรมในบริบทที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้มีการใช้มาตรวัดที่มีความเหมาะสมต่อการวัดผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ทั้งเชื่อมโยงไปยังการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ โดยให้นิยามความหมาย (Kraus et al., 2012; Morgan, Vorhies & Mason, 2009; Morgan & Vorhies, 2018; Hernández et al., 2017) ดังนี้ คือ 1) ประสิทธิภาพของตลาด (Market Effectiveness) สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของกิจการในการพิจารณาและค้นหาข้อมูลทางการตลาดที่สำคัญ แล้วนำข้อมูลสารสนเทศเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ ปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์และส่งมอบคุณค่าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างชาญฉลาด 2) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางด้านความสามารถของกิจการในการจัดการ

ให้ได้มาซึ่งผลกำไรจากการดำเนินงาน โดยความสามารถในการทำกำไร ได้มาจากการนำกำไรไปเปรียบเทียบกับรายการต่างๆ เช่น สินทรัพย์ ยอดขาย หรือส่วนของผู้ถือหุ้น ด้วยการเปรียบเทียบกับคู่แข่งหลักในอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามจากนิยามความหมายที่กล่าวมานั้น สำหรับงานวิจัยนี้ได้ใช้มาตรวัด 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพของตลาดและความสามารถในการทำกำไร ซึ่งได้อธิบายให้เห็นความเชื่อมโยงต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ ภายใต้การกำหนดสมมติฐาน 3 ประการ ดังที่จะกล่าวในหัวข้อถัดไป

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation)

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการนิยามให้เห็นถึงความสามารถของกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในการสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดการกับความเสี่ยง เป็นผู้บุกเบิกสิ่งใหม่หรือสะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์ของกิจการในการนำเสนอสิ่งใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ใหม่ การบริการใหม่ ออกสู่ตลาดใหม่หรือสร้างตลาดใหม่ขึ้นมา สามารถยอมรับความเสี่ยงและจัดการกับความเสี่ยง และฉกฉวยโอกาสพร้อมทั้งมีการดำเนินงานเชิงรุกกว่าคู่แข่ง (Engelen et al., 2015; Lumpkin & Dess, 1996; Miller, 1983) วรรณกรรมจำนวนมากได้ศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางการเติบโตของการดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวพันถึงแนวคิดของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) (Kam-Sing Wong, 2014; Morris et al., 2011; Rodrigo-Alarcón et al., 2018) ซึ่งมีลักษณะหลายมิติ ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แตกต่างทางกลยุทธ์ของบริษัทที่มีใช้ เป็นเพียงการกระทำที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีเอกลักษณ์หรือเป็นเรื่องของพฤติกรรม แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการทางธุรกิจ (Covin & Lumpkin, 2011) โดยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการได้ถูกนิยามให้เป็นเสมือนกระบวนการ รูปแบบการปฏิบัติงานและรูปแบบการตัดสินใจของผู้บริหารเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการประกอบการ (Engelen et al., 2015; Lumpkin & Dess, 1996; Miller, 1983) ยังรวมถึงกระบวนการทดลองเทคโนโลยีใหม่ การเริ่มต้นฉกฉวยโอกาสทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และสามารถจัดการความเสี่ยง (Rodrigo-Alarcón et al., 2018) ขณะที่มีการวิจัยมากมายที่ได้ยืนยันว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเป็นกุญแจสำคัญต่อการขับเคลื่อนความสำเร็จของการดำเนินงานทางธุรกิจ (Anderson et al., 2015; Brouters, Nakos, & Dimitratos, 2015; Covin & Miller, 2014; Eshima & Anderson, 2017; Engelen et al., 2015) ขณะที่มีการศึกษาส่วนหนึ่งที่พบว่ามีอาจบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมตามที่คาดหวัง (Matsuno, Mentzer, & Özsomer, 2002)

Miller (1983) และ Covin & Slevin (1989) ได้กำหนดลักษณะองค์ประกอบของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovativeness) ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก (Pro activeness) การจัดการความเสี่ยง (Risk Taking) และ Lumpkin & Dess (1996) ได้เสนอลักษณะเพิ่มเติมอีกสองมิติ ได้แก่ ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) และความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) อย่างไรก็ตาม นิยามความหมายของแต่ละมิติ มีดังนี้ (Covin & Slevin, 1989; Lumpkin & Dess, 1996; Miller, 1983) 1) มิติความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovativeness) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของบริษัทในการสนับสนุนแนวคิดแปลกใหม่ แนวคิดสร้างสรรค์และมีกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่หรือบริการใหม่หรือกระบวนการทางเทคโนโลยีใหม่ๆ 2) มิติความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก (Pro activeness) แสดงให้เห็นถึงมุมมองที่มีต่ออนาคต อันเกี่ยวข้องกับความพยายามคาดการณ์เปลี่ยนแปลงและโอกาสในสภาพแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่หรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ปัจจุบัน เป็นการป้องกันการเปลี่ยนแปลงแนวโน้มของตลาดและก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลง เพื่อฉกฉวยโอกาสใหม่ๆ ทางการตลาด 3) มิติการจัดการความเสี่ยง (Risk Taking) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม แม้ว่ากิจการมีอาจล่วงรู้ถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จหรือผลที่ตามมาจากการกระทำของดำเนินการนั้นๆ หรือการคาดการณ์ที่จะลงทุนในกิจการที่มีความไม่แน่นอน 4) มิติความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness) แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของกิจการที่มีความมุ่งมั่น ไม่ยอมแพ้ต่อเป้าหมาย ขอบความท้าทายและมีแรงขับภายในตนเองที่ต้องการประสบความสำเร็จหรือมุ่งมั่นต่อการปรับปรุงตำแหน่งทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมให้เหนือกว่าคู่แข่ง 5) มิติความเป็นตัวของตัวเอง

(Autonomy) แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของกิจการในการยอมให้ปัจเจกบุคคลมีความเป็นอิสระทางความคิดหรือมีรูปแบบการดำเนินงานของทีมงานที่มีความเป็นอิสระโดยกิจการต้องมีการสนับสนุนแนวคิดหรือวิสัยทัศน์และนำสู่ความสำเร็จทางการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จึงมีความสำคัญต่อการสร้างแนวทางเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันในอนาคต โดยงานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้องค์ประกอบการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของ Miller (1983; 2011) และ Covin & Slevin (1989) ที่ได้กำหนดไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ ความสามารถด้านนวัตกรรม (Innovativeness) ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก (Pro activeness) และความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง (Risk Taking) ซึ่งกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุกและความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน

สมมติฐานที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุกและความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้

ความสามารถในการดูดซับความรู้ (Absorptive Capacity)

ความสามารถขององค์กร ในการยอมรับ (Recognize) คุณค่าใหม่ของข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ภายนอก แล้วมีการซึมซับและประยุกต์ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จนก่อให้เกิดความสามารถด้านนวัตกรรม เรียกว่าความสามารถในการดูดซับความรู้ (Cohen & Levinthal, 1990; Huber, 1991; Lane, Koka, & Pathak, 2006) ความสามารถในการดูดซับความรู้เป็นความสามารถเชิงพลวัตมีฐานรากมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ (Cohen & Levinthal, 1989) ที่เชื่อมโยงฐานความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กร ระดับอุตสาหกรรม ระดับชาติและนานาชาติ โดยมีนักวิชาการ นักวิจัย ได้ให้นิยามไว้หลากหลายแต่มีความคล้ายคลึงกัน เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของความรู้ อาทิ Cohen & Levinthal (1990) ให้นิยามว่า เป็นความสามารถขององค์กรในการสร้างคุณค่า การซึมซับและการประยุกต์ใช้ความรู้ ส่วน Mowery & Oxley (1995) นิยามว่า เป็นชุดของทักษะที่มีความจำเป็นต่อการเรียกใช้องค์ประกอบความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) ที่มีการถ่ายโอนความรู้และมีการดัดแปลงความรู้นั้นเข้ามาใหม่ ขณะที่ Kim (1998) ให้นิยามว่า เป็นความสามารถในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหา และ Winter (2000) ให้นิยามว่า เป็นความสามารถหรือสมรรถนะขององค์กร (Organizational Capability) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประจำ กระบวนการขั้นตอนและการตัดสินใจในการบริหารจัดการองค์กร ส่วน Zahra & George (2002) นิยามว่า เป็นความสามารถเชิงพลวัต อันเกี่ยวข้องกับกระบวนการแสวงหาความรู้ การซึมซับความรู้ การแปรสภาพความรู้ และการใช้ประโยชน์ความรู้ ซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันคือความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

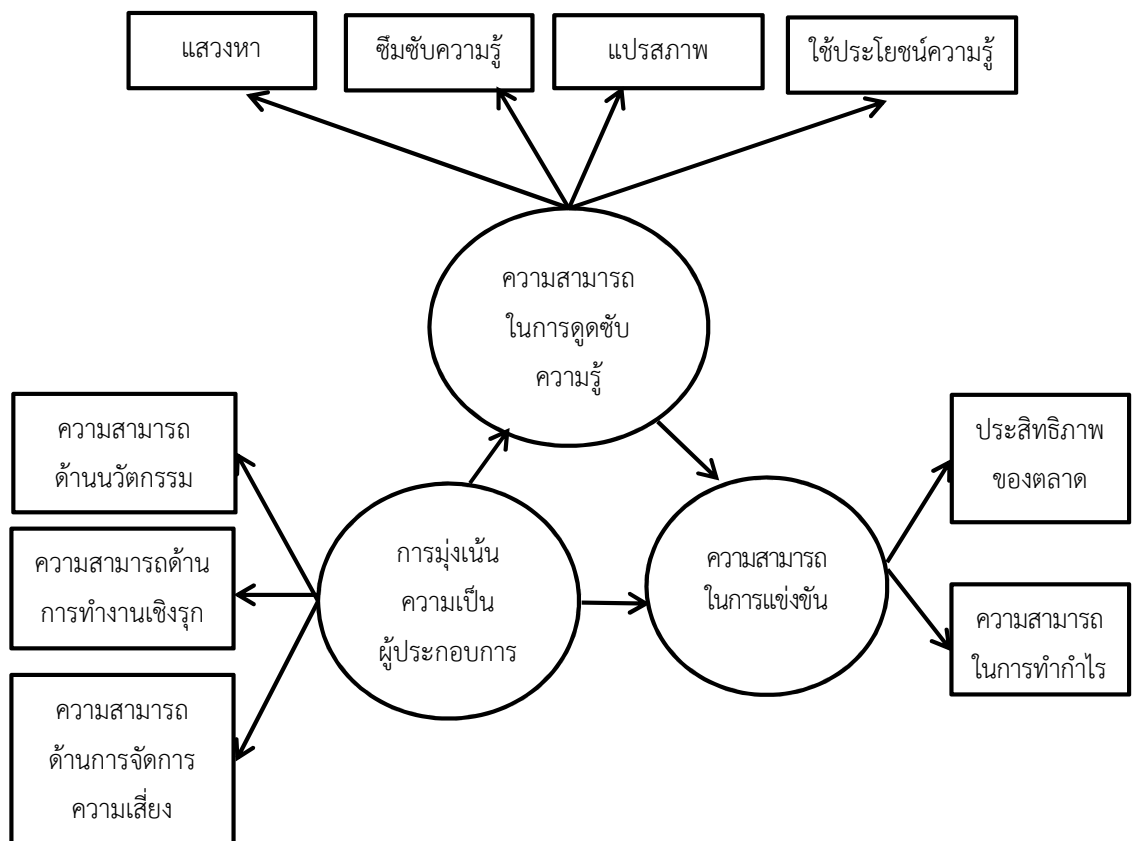
อย่างไรก็ตาม ได้มีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กร (Flor, Cooper, & Oltra, 2018; Fritsch & Kublina, 2018; Kale, Aknar & Başar, 2019; Molina & García-Morales, 2019; Rodríguez-Serrano & Martín-Armario, 2019) มีอิทธิพลต่อการกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม การดำเนินงานเชิงรุกและมุ่งมั่นในการแข่งขัน (Aggressive) เพื่อการบรรลุเป้าหมายของกิจการที่เหนือกว่าคู่แข่งและนำมาใช้สำหรับจัดการกับความเสี่ยงได้ (Engelen et al., 2015) ซึ่งผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้จากภายนอกไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางการตลาด เทคโนโลยี การร่วมใจ ความรู้ในอุตสาหกรรมหรือเครือข่ายความร่วมมือแล้วนำมาซึมซับเพื่อทำความเข้าใจ แปรสภาพสู่การปฏิบัติงานประจำภายในองค์กร กระทั่งใช้ประโยชน์ได้ในเชิงพาณิชย์ จึงมีความสำคัญต่อการยกระดับผลการดำเนินงานของ

ผู้ประกอบการ SMEs ที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม เช่น สภาพแวดล้อมทางการตลาด สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี และคู่แข่ง ตลอดจนข้อจำกัดต่างๆ ขององค์กร เช่น ความรู้ด้านการตลาด ความสามารถด้านนวัตกรรม เงินทุนจำกัด จนนำไปสู่การขาดศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาภายในองค์กร ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้กระบวนการความสามารถในการดูดซับความรู้ ของ Zahra & George (2002) อันประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ (Acquisition Capacity) การซึมซับความรู้ (Assimilation Capacity) การแปรสภาพความรู้ (Transformation Capacity) และการใช้ประโยชน์ความรู้ (Exploitation Capacity) มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหรือค้นหาวิธีการที่จะพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ของผู้ประกอบการ SMEs อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการดูดซับความรู้ อันประกอบด้วย ความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ การซึมซับความรู้ การแปรสภาพความรู้และการใช้ประโยชน์ความรู้มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่หลากหลาย จึงได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการ ผู้บริหารหรือระดับผู้จัดการของธุรกิจ เนื่องจากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการให้ข้อมูลในแนวกว้างที่ให้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้ได้ทั่วทุกพื้นที่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ กิจการในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ที่จดทะเบียนในอุตสาหกรรมจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 715 กิจการ (อุตสาหกรรมจังหวัดกำแพงเพชร, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ กิจการในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ที่จดทะเบียนในอุตสาหกรรมจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 620 กิจการ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage-Sampling) กำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามเกณฑ์การจ้างงาน จัดสรรขนาดตัวอย่างแบบสัดส่วน ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร

ส่วนการนิยามความหมายของกิจการผลิตสินค้าจะครอบคลุมถึงการผลิตที่เป็นลักษณะของการประกอบการอุตสาหกรรมทุกประเภทซึ่งเป็นการเปลี่ยนรูปวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ด้วยเครื่องจักรกลหรือเคมีภัณฑ์โดยไม่คำนึงว่างานนั้นทำโดยเครื่องจักรหรือด้วยมือ ยังรวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอย่างง่าย การผลิตที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจชุมชนและอุตสาหกรรมครัวเรือนด้วย (กฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545) สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงขนาดตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสมัล โดยใช้เครื่องมือทางสถิติ Structural Equation Model (SEM) ตามข้อเสนอแนะของ Hair et al., (1998; 2010), Schumacker & Lomak (1996) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุนิยมใช้ คือ ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10-20 คนต่อตัวแปร ในการวิจัยหนึ่งตัวแปร ขนาดตัวแปรที่เหมาะสมและเพียงพอจึงควรมีอย่างน้อย 20 คน $31 \text{ ตัวแปร} = 620 \text{ คน}$ จึงได้กลุ่มตัวอย่าง 620 หน่วย สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage-Sampling) กำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามเกณฑ์การจ้างงาน จัดสรรขนาดตัวอย่างแบบสัดส่วน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553) มีการตอบกลับ จำนวน 432 หน่วย คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 69.68 เป็นอัตราการตอบกลับที่เหมาะสมและยอมรับในระดับดี

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดทฤษฎีความสามารถในการดูดซับความรู้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการแข่งขัน ที่มีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้มีการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านอยู่ระหว่าง 0.68-0.88 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ปรับจาก Zhai et al., (2018) และ van Doorn, Heyden, & Volberda (2017) ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจการผลิต ปรับจาก Khoja & Maranville (2010), Guo & Wang (2014) ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับความสามารถในการดูดซับความรู้ ปรับจาก Hernández et al., (2017) และ Rodrigo-Alarcón et al., (2017) เป็นมาตรวัดแบบมาตราลิกิธ (Likert Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ปรับจาก Covin & Miller (2014) และ Hernández et al., (2017) เป็นมาตรวัดแบบมาตราลิกิธ 5 ระดับ จำนวน 9 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 5 ข้อมูลความสามารถในการแข่งขัน ปรับจาก Hernández et al., (2017), Morgan, Vorhies & Mason (2009), Morgan & Vorhies (2018) โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดแต่ละองค์ประกอบเป็นมาตรวัดแบบมาตราลิกิธ 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อคำถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้เพื่อการอธิบายคุณลักษณะของการแจกแจงและการกระจายของข้อมูลตัวแปรต่างๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่ม โดยกำหนดการวัดเป็น ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้เพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy} : Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงหรือไม่ สามารถระบุทิศทางของความสัมพัทธ์ (ทางบวกหรือทางลบ) และขนาดของความสัมพัทธ์มีค่าอยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุความสามารถในการดูดซับความรู้และความสามารถในการแข่งขัน

3. สถิติวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (Structural Model) ใช้เพื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood) และวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอเป็นภาพรวม และสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ตามลำดับ ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 432 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 62.50) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 50.23) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 47.69) มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 40.74) และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 54.40)

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ พบว่า เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม มีจำนวนการจ้างงานไม่เกิน 50 คน (ร้อยละ 81.02) วิสาหกิจขนาดกลาง มีจำนวนการจ้างงาน 51-200 คน (ร้อยละ 12.50) มีเงินทุนจดทะเบียน 1-10 ล้านบาท (ร้อยละ 60.88) มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการ มากกว่า 14 ปี (ร้อยละ 50.23) ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทโรงสีข้าว (ร้อยละ 40.28) รองลงมาคือ ประเภทวัสดุก่อสร้าง (ร้อยละ 15.05) ลักษณะการดำเนินธุรกิจเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว (ร้อยละ 54.86) ส่วนใหญ่ดำเนินงาน ในเขตอำเภอเมือง (ร้อยละ 50.93) รองลงมาคือ อำเภอชาวนาบุรีรัมย์ (ร้อยละ 18.75) และกระจายตามอำเภออื่น ๆ ได้แก่ อำเภอคลองขลุง คลองลาน โกสัมพีนคร บึงสามัคคี และปางศิลาทอง (ร้อยละ 13.19, 7.87, 4.40, 3.24 และ 1.62 ตามลำดับ)

3) ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการดูดซับความรู้และความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการโดยรวม จำแนกตามด้านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ	\bar{x}	S. D.	ระดับความเห็น
ความสามารถด้านนวัตกรรม	3.33	0.85	ปานกลาง
ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก	3.34	0.85	ปานกลาง
ความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง	3.34	0.85	ปานกลาง
รวม	3.34	0.85	ปานกลาง

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการดูดซับความรู้ พบว่า ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการดูดซับความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการดูดซับความรู้โดยรวม จำแนกตามด้านความสามารถในการดูดซับความรู้

ความสามารถในการดูดซับความรู้	\bar{x}	S. D.	ระดับความเห็น
ความสามารถในการแสวงหาความรู้	3.44	0.87	ปานกลาง
ความสามารถในการซึมซับความรู้	3.03	1.20	ปานกลาง
ความสามารถในการแปรสภาพความรู้	3.31	0.82	ปานกลาง
ความสามารถในการใช้ประโยชน์ความรู้	3.31	0.86	ปานกลาง
รวม	3.31	0.87	ปานกลาง

ในส่วนของความคิดเห็นด้านด้านความสามารถในการแข่งขัน ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 3

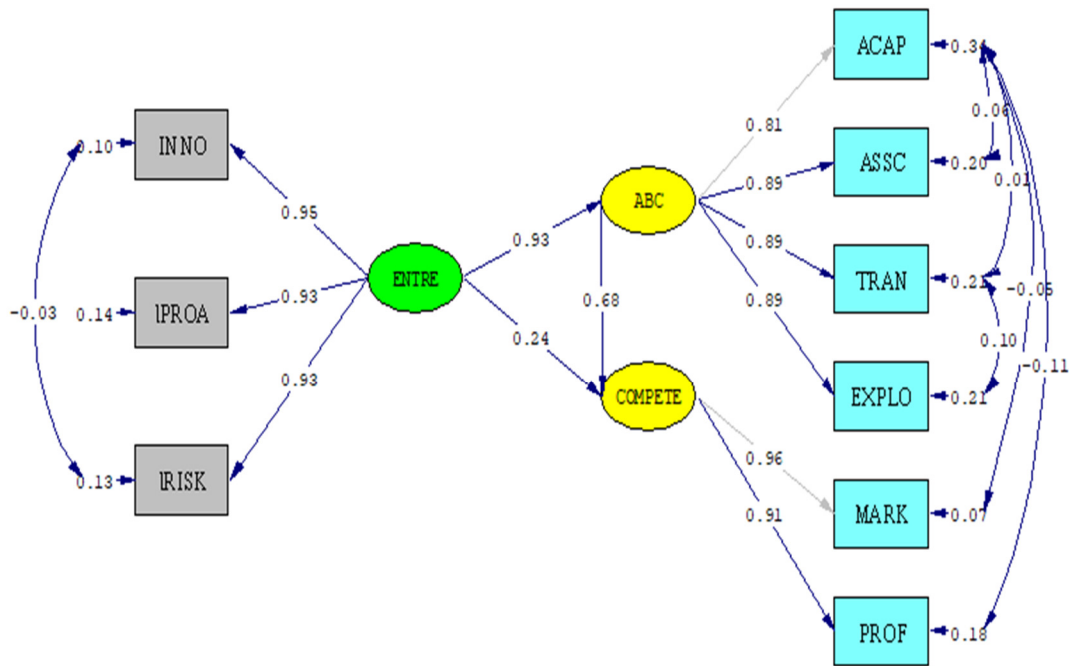
ตารางที่ 3: ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถความสามารถในการแข่งขันโดยรวม จำแนกตามด้านความสามารถในการแข่งขัน

ความสามารถในการแข่งขัน	\bar{x}	S. D.	ระดับความเห็น
ประสิทธิภาพของตลาด	3.31	0.86	ปานกลาง
ความสามารถในการทำกำไร	3.09	1.08	ปานกลาง
รวม	3.20	0.97	ปานกลาง

4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ด้วยการทำทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 29.55 df=18 p=0.042 พิจารณาอัตราส่วนระหว่างอัตราส่วนไค-สแควร์ต่อองศาอิสระ (χ^2/df) ร่วมด้วย เนื่องจากค่าไค-สแควร์ มีความแปรผันตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง ถ้าขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก ค่าไค-สแควร์ มีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า $\chi^2/df=29.55/18=1.64$ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (<2) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่า CFI=1.00, GFI=0.98, AGFI=0.96, RMSEA =0.039 และ SRMR =0.01 (สุภมาศ อังคุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนิกุล ภิญญานันท์, 2557) จึงสรุปได้ว่าโมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 และตารางที่ 4

ภาพที่ 2: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน

Chi-Square=29.55, df=18, P-value=0.04204, RMSEA=0.039

ตารางที่ 4: ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ผล
$\chi^2/df = 29.55/18 = 1.64$	< 2.00	ผ่าน
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)= 0.039	< 0.05	ผ่าน
SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) = 0.01	< 0.05	ผ่าน
CFI (Comparative Fit Index) = 1.00	≥ 95	ผ่าน
GFI (Goodness of Fit Index) = 0.98	≥ 95	ผ่าน
AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) = 0.96	≥ 90	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อทำการตอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลอิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effects : TE) ผลการศึกษา พบว่า การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจาก ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไคร์-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 29.55 องศาอิสระเท่ากับ 18 ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.042 นั่นคือ ค่าไคร์-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก ที่ว่าโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และค่าดัชนีรากที่สองกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้มีค่าความเที่ยง อยู่ระหว่าง 0.66-0.93 โดยตัวแปรที่มีความเที่ยงสูงสุด คือ ประสิทธิภาพของตลาด (MARK) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 รองลงมาคือ

ความสามารถด้านนวัตกรรม (INNO) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90 ส่วนตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ (ACAP) สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R2) ของสมการโครงสร้างตัวแปรแฝง ภายใน พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.83 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการแข่งขันได้ ร้อยละ 83

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน (COMPETE) พบว่า ตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงจากความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC) และการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ENTRE) โดยมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.56 และ 0.20 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน (COMPETE) ยังมีตัวแปรอื่นที่ได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม คือ ตัวแปรความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ENTRE) โดยมีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.93 ซึ่งมีค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.87-0.93 โดยตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์แบบมีทิศทางเดียวกัน คือ มีค่าความสัมพันธ์เป็นบวก ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด คือ ตัวแปรการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ENTRE) และความสามารถในการแข่งขัน (COMPETE) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5: ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการ

ตัวแปรเหตุ	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ			ความสามารถในการดูดซับความรู้		
	(ENTRE)			(ABC)		
ตัวแปรผล	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC)	0.93** (0.05)	-	0.93** (0.05)	-	-	-
ความสามารถในการแข่งขัน (COMPETE)	0.20** (0.09)	0.52** (0.09)	0.72** (0.03)	0.56** (0.09)	-	0.56** (0.09)
ค่าสถิติ						
ไคสแควร์ =29.55 df=18 p=0.042 GFI=0.98 AGFI=0.96 RMR=0.01						
ตัวแปร	INNO	IPROA	IRISK			
ความเที่ยง	0.90	0.86	0.87			
ตัวแปร	ACAP	ASSC	TRAN	EXPLO	MARK	PROF
ความเที่ยง	0.66	0.80	0.79	0.79	0.93	0.82
สมการโครงสร้างของตัวแปร	ABC	COMPETE				
R-SQUARE	0.86	0.83				
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร						
ตัวแปรแฝง	ABC	COMPETE	ENTRE			
ABC	1.00					
COMPETE	0.90	1.00				
ENTRE	0.93	0.87	1.00			
หมายเหตุ * p < .05 ** p < .01						

ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบตามสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุกและความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการแข่งขันได้รับอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.20 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก และความสามารถด้านการจัดการความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการแข่งขันได้รับอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.52 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการดูดซับความรู้ อันประกอบด้วย ความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ การซึมซับความรู้ การแปรสภาพความรู้และการใช้ประโยชน์ความรู้มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้ มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการแข่งขันได้รับอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.56 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำมาสรุปและอภิปรายผลโดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงสนับสนุน ได้ดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการดูดซับความรู้และความสามารถในการแข่งขัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 นั้น พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการดูดซับความรู้และความสามารถในการแข่งขัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สอดคล้องกับกรรณิกา เขาวัววัฒนกุลและสุตารัตน์ สารสว่าง (2016) ที่พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยบรรษัทไทย อยู่ในระดับปานกลาง และ สุพกาญจน์ วิทย์พัธนา (2009) ที่พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้จากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในของบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง แม้การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมภายนอก การทำกิจกรรมวิจัยและพัฒนาภายในองค์กร และการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรกับหุ้นส่วนภายนอกบริษัท จะอยู่ในระดับปานกลางแต่ก็มีความสำคัญต่อผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมขององค์กร ขณะที่ ธีธัญญ์ บุญ อยู่ (2018) กลับพบว่า การจัดการความรู้ด้านวิสัยทัศน์ การแบ่งปันและคลังความรู้ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง อยู่ในระดับมาก รวมทั้งอัจฉรา เมฆสุวรรณ (2017) ที่พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการ SMEs ในอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยที่มีต่อภาวะผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยงและการทำงานเชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับความคิดเห็นต่อความได้เปรียบในการแข่งขันอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับธีธัญญ์ บุญอยู่ (2018) ที่พบว่า การเป็นผู้ประกอบการได้แก่ ด้านความเสี่ยง การทำงานเชิงรุก ความสามารถทางนวัตกรรมของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยจะเห็นว่า การรับรู้ถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถทำงานเชิงรุก และความสามารถจัดการความเสี่ยง ของผู้ประกอบการใน

อุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดกำแพงเพชรอยู่ในระดับกลางๆ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทโรงสีข้าวและแปรรูปพืชผลทางการเกษตรขั้นต้นซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ความชำนาญเฉพาะหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ที่แปรรูป เหมือนดังเช่นผู้ประกอบการOTOP และผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับ

อย่างไรก็ดีสำหรับการรับรู้ระดับความสามารถในการดูดซับความรู้ ซึ่งประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ การซึมซับความรู้ การแปรสภาพความรู้และการใช้ประโยชน์ความรู้ ของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดกำแพงเพชรอยู่ในระดับกลางๆ นั้น สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความตระหนักต่อการแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจ ขาดความตระหนักต่อการบ่งชี้ความรู้ที่สำคัญของผู้ประกอบการ ซึ่งในระยะยาวหากผู้ประกอบการปราศจากการปรับตัวสู่การเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายความร่วมมืออาจนำมาสู่ความยากลำบากต่อการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันในระยะยาว

2) จากผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความสามารถในการดูดซับความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 และตอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 3 ข้อ อภิปรายได้ดังนี้

2.1) จากผลการวิจัย พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับวรรณกรรมจำนวนมากที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ อาทิ งานวิจัยของ Brouters, Nakos & Dimitratos (2015) ที่พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความสามารถด้านการเป็นผู้ประกอบการและการมีพันธมิตรทางการตลาด เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการยกระดับผลการดำเนินงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้นการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการยังเป็นปัจจัยกระตุ้นกิจการในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และการดำเนินงานสู่การแสวงหาโอกาสใหม่ๆ ทางธุรกิจ (Covin & Slevin, 1989) สอดคล้องกับ Eshima & Anderson (2017) ที่พบว่า กิจการที่มีความมุ่งมั่น (Engage) ในกิจกรรมของการประกอบการในระดับที่ต่างกันจะส่งผลให้ได้รับคุณค่าจากโอกาสที่ต่างกัน ยิ่งความไม่แน่นอนของโอกาสมิระดับสูงมากเท่าไร ยิ่งมีความจำเป็นต้องเพิ่มระดับการเป็นผู้ประกอบการสูงขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับ Engelen et al., (2015) พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกิจการ แต่ต้องได้รับอิทธิพลจากปัจจัยเชิงสถานการณ์หลายปัจจัยมาสนับสนุนอันเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Behaviors) อันได้แก่การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ตัวแบบที่เหมาะสม ความคาดหวังผลการดำเนินงานระดับสูงและพฤติกรรมสนับสนุนของผู้นำจึงจะทำให้ความสัมพันธ์นั้นมีความแข็งแกร่ง

แม้ว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรง ไม่ค่อยสูงนัก อันสะท้อนให้เห็นความยากของการแปรสภาพการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการสู่การปรับปรุงผลการดำเนินงานที่มีใช้เรื่องง่ายและไม่สามารถควบคุมได้เสมอไป อย่างไรก็ตามยังสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร จะต้องมีการพัฒนาและเพิ่มพูนความสามารถด้านนวัตกรรมมีความสามารถในการทำงานเชิงรุกและยอมรับความเสี่ยงและจัดการกับความเสี่ยงในสภาวะการณ์ที่มีอาจคาดเดาได้ ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุกและความสามารถด้านการจัดการกับความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน และมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.20

2.2) จากผลการวิจัยพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้ ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับวรรณกรรมจำนวนมากที่สนับสนุนผลการวิจัยนี้ อาทิ งานวิจัยของ Jiménez-Barrionuevo et al., (2019) ที่พบว่าความสามารถในการทำงานเชิงรุกและความสามารถด้านนวัตกรรมของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ

ความสามารถในการดูดซับความรู้ ซึ่งผู้ประกอบการที่พัฒนาความสามารถในการดูดซับความรู้จึงสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ สอดคล้องกับ Engelen et al., (2015) ที่พบว่า กิจกรรมจำเป็นต้องผลักดันการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกระดับตั้งแต่ระดับบนลงล่างเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการสู่การบรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Rodrigo-Alarcón et al., (2018) ที่พบว่า ความสอดคล้องกันระหว่างเป้าหมายและค่านิยมจะช่วยลดโอกาสของความขัดแย้ง ความเข้าใจผิดและนำพาองค์กรสู่การแบ่งปันความรู้โดยนัย (tacit) และใช้ประโยชน์จากความรู้ได้มากขึ้น ขณะเดียวกันระดับบริหารควรริเริ่มมาตรการเสริมสร้างความไว้วางใจ สร้างค่านิยมร่วมและสร้างวัฒนธรรมในแสวงหาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ กับเครือข่ายความร่วมมือภายนอก อีกทั้งกิจกรรมขนาดย่อมที่มีประสบการณ์การเติบโตที่รวดเร็วจะมีความสามารถในการสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของตลาดได้เร็วขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถของกิจการต่อการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงความคาดหวังของตลาดได้ดีขึ้นอีกด้วย (Eshima & erson, 2017) ขณะที่ Molina & García-Morales (2019) ที่พบว่า ความสามารถด้านนวัตกรรมและการทำงานเชิงรุกไม่ได้ส่งอิทธิพลต่อการสร้างคุณค่าใหม่ของธุรกิจโดยตรงแต่ต้องอาศัยความสามารถในการดูดซับความรู้เป็นแปรส่งผ่านหรือกล่าวได้ว่าการลงทุนในกระบวนการความสามารถในการดูดซับความรู้เริ่มตั้งแต่กระบวนการแสวงหาความรู้ ซึมซับความรู้ แปรสภาพความรู้และใช้ประโยชน์ความรู้ จะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการดำเนินงานของกิจการได้อย่างบรรลุเป้าหมายที่ปรารถนา

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลทางตรงของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการดูดซับความรู้ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่ามีค่าอิทธิพลสูงมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีบทบาทสำคัญร่วมกันอย่างแข็งแกร่ง เนื่องเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารแม้จะมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ อาทิ ความสามารถด้านนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก และจัดการกับความเสี่ยงได้เป็นอย่างดี ทว่าหากปราศจากซึ่งความสามารถในการดูดซับความรู้หรือปราศจากการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการความสามารถในการดูดซับความรู้ภายในองค์กรที่เหมาะสม ย่อมเป็นการยากยิ่งที่จะขับเคลื่อนระบบการดำเนินงานภายในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ จึง**สนับสนุนสมมติฐานที่ 2** การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ความสามารถด้านการทำงานเชิงรุก และความสามารถด้านการจัดการกับความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน ผ่านความสามารถในการดูดซับความรู้ โดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.52

2.3) จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับวรรณกรรมจำนวนมากที่สนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ อาทิ งานวิจัยของ Jiménez-Barrionuevo et al., (2019) ที่พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้มีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของกิจการ สอดคล้องกับ Schweisfurth & Raasch (2018) ที่พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้มีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นต่อความสามารถด้านนวัตกรรมของบุคคล โดยเฉพาะพนักงานที่มีความรู้ทางเทคโนโลยีจะมีความสามารถในการดูดซับความรู้ใหม่ๆ ที่จำเป็นจากภายนอกองค์กรและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนานวัตกรรมขององค์กรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Flor, Cooper, & Oltra (2018) ที่พบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการค้นหาแหล่งความรู้ภายนอกซึ่งเป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการภายในองค์กร โดยเฉพาะความสามารถในการดูดซับความรู้ด้านการแปรสภาพความรู้และใช้ประโยชน์ความรู้มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ทางธุรกิจ (New Business Creation) (Jiménez-Barrionuevo et al., (2019) ยังสอดคล้องกับ Eshima & Anderson (2017) ที่พบว่า การเติบโตขององค์กร เป็นผลอันเนื่องมาจากองค์กรได้มีการแสวงหาทรัพยากรและความรู้ใหม่แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะการหลอมรวมทรัพยากรใหม่เหล่านี้จะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงความคาดหวังของตลาดหรือเรียกว่ามีความสามารถในการปรับตัวอันเป็นความสามารถในการสร้างโอกาสใหม่ให้ผู้ประกอบการสำหรับการสรรค์คุณค่าให้แก่องค์กร

เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลทางตรงของความสามารถในการดูดซับความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่ามีค่าอิทธิพลค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นว่า แม้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่จะเป็นกิจการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นต้น แต่ได้มีความเอาใจใส่ต่อการบ่งชี้ความรู้ที่สำคัญต่อดำเนินธุรกิจ มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้จากภายนอก มีการซึมซับทำความเข้าใจในความรู้ แปรสภาพความรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของกิจการ กระทั่งก่อให้เกิดคุณค่าจากความรู้ นั้น หรือกล่าวได้ว่า เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร นอกจากจะมีความเอาใจใส่ต่อการพัฒนาความสามารถของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก การยอมรับและจัดการกับความเสี่ยงแล้วนั้น ยังมีความมุ่งมั่นอย่างมากต่อการแสวงหาความรู้ที่สำคัญจากภายนอกองค์กร โดยพยายามทำความเข้าใจความรู้ให้บูรณาการเข้ากันได้กับการปฏิบัติงานประจำ (Routine) จนได้ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าจากความรู้ อาทิ ผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ วิธีการทำงานใหม่ๆ และตลาดใหม่ เป็นต้น ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ จึงสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ความสามารถในการดูดซับความรู้ อันประกอบด้วย ความสามารถด้านการแสวงหาความรู้ การซึมซับความรู้ การแปรสภาพความรู้และการใช้ประโยชน์ความรู้มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการแข่งขัน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.56

นอกจากนั้น จากผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันพบว่า ความสามารถในการดูดซับความรู้ (ABC) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันมากที่สุด รองลงมาคือ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ENTRE) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีข้อจำกัดทางทรัพยากรทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ จะสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานได้ หากมีความสามารถในการดูดซับความรู้และสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ เช่น คู่ค้า ผู้ขายปัจจัยการผลิต สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เป็นต้น โดยหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นแหล่งของการพึ่งพาทรัพยากรต่างๆ ให้แก่ผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี
2. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการทำงานเชิงรุก เรียนรู้ที่จะเป็นผู้ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ และต้องกล้าเผชิญความเสี่ยง แม้จะอยู่ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นต้นที่อาศัยแรงงานเป็นฐานก็ตาม เพราะในโลกทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่แสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร จะต้องเผชิญความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานอยู่เสมอด้วยกันทั้งสิ้น
3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นส่วนช่วยเสริมในการออกนโยบาย กฎ ระเบียบ ที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมแต่ละประเภท รวมทั้งเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลสารสนเทศและประสานเครือข่ายความร่วมมือเพื่อมิให้เกิดการแข่งขันกันเองในอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผลจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต ดังนี้ ข้อแรก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร อาจทำให้ได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) และเก็บข้อมูลจากพนักงาน ลูกค้าหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้ประกอบการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ข้อสอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิต ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมการบริการ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของทุกกิจการ ข้อสาม การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ อันประกอบด้วยความสามารถด้านนวัตกรรม ด้านการทำงานเชิงรุก และด้านการจัดการกับความเสี่ยง ซึ่งในความเป็นจริงแต่ละองค์กรล้วนมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมองค์กร สินค้าหรือบริการ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป

จึงควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จกับที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จให้สอดคล้องกับองค์กรแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ข้อเสนอท้าย การวิจัยครั้งนี้ ใช้ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของกิจการด้านประสิทธิภาพของตลาดและความสามารถในการทำกำไร ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีตัวชี้วัดในเรื่องของความพึงพอใจของลูกค้า ความพึงพอใจของพนักงานหรือคุณภาพผลิตภัณฑ์

รายการอ้างอิง

- กรรณิกา เขาวัวพัฒนกุล, และ สุดารัตน์ สารสว่าง. (2016). ความสามารถในการดูดซับความรู้: อิทธิพลจากภาวะผู้นำ เปลี่ยนสภาพกลไกจากช่องทางการวิจัยความรู้และผลกระทบต่อนวัตกรรมของมหาวิทยาลัย บริษัท ไทย. *Journal of the Royal Thai Army Nurses*, 17(3), 90-98.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2560). *แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564)*. [Online] Available: <http://www.sme.go.th>.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2561). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2561*. [Online] Available: <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2560). *นิยาม SMEs กฎกระทรวงกำหนดจำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545*. [Online] Available: <http://www.sme.go.th>.
- สุพกาญจน์ วิทย์พัชณา. (2009). ผลกระทบของภาวะผู้นำ ความสามารถในการดูดซับความรู้และกลยุทธ์ธุรกิจต่อ นวัตกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. *Chulalongkorn Business Review*, 31(1-2), 36-55.
- สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ, และรัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2557). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม Lisrel (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: เจริญดี มั่นคงการพิมพ์.
- ธัญนันท์ บุญอยู่. (2018). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพล ของวัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการสู่ความ ได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. *Social Sciences Journal*, 8, 44-62.
- อัจฉรา เมฆสุวรรณ. (2017). ความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ประเภทอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. *Journal of Yala Rajabhat University*, 12(Suppl.), 13-26.
- อุตสาหกรรมจังหวัดกำแพงเพชร. (2561). *รายชื่อโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการผลิตในจังหวัดกำแพงเพชร*.
- Anderson, B. S., Kreiser, P. M., Kuratko, D. F., Hornsby, J. S., & Eshima, Y. (2015). Reconceptualizing Entrepreneurial Orientation. *Strategic Management Journal*, 36(10), 1579-1596.
- Augier, M., & Teece, D. J. (2009). Dynamic Capabilities and the Role of Managers in Business Strategy and Economic Performance. *Organization Science*, 20(2), 410-421.
- Barney, J. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Brouthers, K. D., Nakos, G., & Dimitratos, P. (2015). SME Entrepreneurial Orientation, International Performance, and the Moderating Role of Strategic Alliances. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39(5), 1161-1187.

- Cohen, W. M. & Levinthal, D. A. (1989). Innovation and Learning: the Two Faces of R & D. *The Economic Journal*, 569-596.
- Cohen, W. M. & Levinthal, D. A. (1990). Absorptive Capacity: A New Perspective on Learning and Innovation. *Administrative Science Quarterly*, 128-152.
- Covin, J. G. & Miller, D. (2014). International Entrepreneurial Orientation: Conceptual Considerations, Research Themes, Measurement Issues, and Future Research Directions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(1), 11-44.
- Covin, J. G. & Slevin, D. P. (1989). Strategic Management of Small Firms in Hostile and Benign Environments. *Strategic Management Journal*, 10(1), 75-87.
- Engelen, A., Gupta, V., Strenger, L., & Brettel, M. (2015). Entrepreneurial Orientation, Firm Performance, and the Moderating Role of Transformational Leadership Behaviors. *Journal of Management*, 41(4), 1069-1097.
- Eshima, Y. & Anderson, B. S. (2017). Firm Growth, Adaptive Capability, and Entrepreneurial Orientation. *Strategic Management Journal*, 38(3), 770-779.
- Flor, M. L., Cooper, S. Y., & Oltra, M. J. (2018). External Knowledge Search, Absorptive Capacity and Radical Innovation in High-technology Firms. *European Management Journal*, 36(2), 183-194.
- Fritsch, M. & Kublina, S. (2018). Related Variety, Unrelated Variety and Regional Growth: the Role of Absorptive Capacity and Entrepreneurship. *Regional Studies*, 52(10), 1360-1371.
- Guo, B. & Wang, Y. (2014). Environmental Turbulence, Absorptive Capacity and External Knowledge Search among Chinese SMEs. *Chinese Management Studies*, 8(2), 258-272.
- Hair Jr, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2010). *SEM: An Introduction. Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*, 629-686.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate Data Analysis* (5th ed). Upper Saddle River, NJ: *Prentice Hall*.
- Hernández-Perlines, F., Moreno-García, J., & Yáñez-Araque, B. (2017). Family Firm Performance: The Influence of Entrepreneurial Orientation and Absorptive Capacity. *Psychology & Marketing*, 34(11), 1057-1068.
- Huber, G. P. (1991). Organizational Learning: the Contributing Processes and the Literatures. *Organization Science*, 2(1), 88-115.
- Jiménez-Barrionuevo, M., Molina, L. M., & Garcia-Morales, V. J. (2019). Combined Influence of Absorptive Capacity and Corporate Entrepreneurship on Performance. *Sustainability*, 11(11), 3034.
- Jorge, M. L., Madueño, J. H., Martínez-Martínez, D., & Sancho, M. P. L. (2015). Competitiveness and Environmental Performance in Spanish Small and Medium Enterprises: Is There a Direct Link? *Journal of Cleaner Production*, 101, 26-37.
- Jundahuadong, P. & Sornsuwit, P. (2018). Dynamic Capabilities, Entrepreneurial Orientation and Competitiveness. In the 18th Graduate Studies of Northern Rajabhat University Network Conference and the 4th Lampang Research (GNRU), 386-406.

- Kale, E., Aknar, A., & Başar, Ö. (2019). Absorptive Capacity and Firm Performance: the Mediating Role of Strategic Agility. *International Journal of Hospitality Management*, 78, 276-283.
- Kam-Sing Wong, S. (2014). Impacts of Environmental Turbulence on Entrepreneurial Orientation and New Product Success. *European Journal of Innovation Management*, 17(2), 229-249.
- Kraus, S., Rigtering, J. C., Hughes, M., & Hosman, V. (2012). Entrepreneurial Orientation and the Business Performance of SMEs: A Quantitative Study from the Netherlands. *Review of Managerial Science*, 6(2), 161-182.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2015). Balanced Scorecard Success: The Kaplan-Norton Collection (4 Books). *Harvard Business Review Press*.
- Khoja, F. & Maranville, S. (2010). How do Firms Nurture Absorptive Capacity? *Journal of Managerial Issues*, 2010, 262-278.
- Kim, L. (1998). Crisis Construction and Organizational Learning: Capability Building in Catching-up at Hyundai Motor. *Organization Science*, 9(4), 506-521.
- Lane, P. J., Koka, B. R., & Pathak, S. (2006). The Reification of Absorptive Capacity: A Critical Review and Rejuvenation of the Construct. *Academy of Management Review*, 31(4), 833-863.
- Lumpkin, G. T. & Dess, G. G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It to Performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172.
- Matsuno, K., Mentzer, J. T., & Özsomer, A. (2002). The Effects of Entrepreneurial Proclivity and Market Orientation on Business Performance. *Journal of Marketing*, 66(3), 18-32.
- Meksuwan, A. (2017). The Competitive Advantage of Agricultural Processing Industry SMEs Entrepreneurs in Upper Northern Region, Thailand. *Journal of Yala Rajabhat University* 12 (Special Issue) February 2017.
- Miller, D. (1983). The Correlates of Entrepreneurship in Three Types of Firms. *Management Science*, 29(7), 770-791.
- Miller, D. (2011). Miller (1983) Revisited: A Reflection on EO Research and Some Suggestions for the Future. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(5), 873-894.
- Molina, L. M. & García-Morales, V. J. (2019). Combined Influence of Absorptive Capacity and Corporate Entrepreneurship on Performance. *Sustainability*, 11(11), 1-26.
- Morgan, N. A., Vorhies, D. W., & Mason, C. H. (2009). Market Orientation, Marketing Capabilities, and Firm Performance. *Strategic Management Journal*, 30(8), 909-920.
- Morgan, N. A. & Vorhies, D. W. (2018). *The Business Performance Outcomes of Market Orientation Culture and Behaviors*, Innovation and Strategy.
- Morris, M. H., Kuratko, D. F., & Covin, J. G. (2011). *Corporate Entrepreneurship & Innovation*. Mason, OH: Cengage.
- Mowery, D. C. & Oxley, J. E. (1995). Inward Technology Transfer and Competitiveness: The Role of National Innovation Systems. *Cambridge Journal of Economics*, 19(1), 67-93.
- Rodrigo-Alarcón, J., García-Villaverde, P. M., Ruiz-Ortega, M. J., & Parra-Requena, G. (2018). From Social Capital to Entrepreneurial Orientation: The Mediating Role of dynamic capabilities. *European Management Journal*, 36(2), 195-209.

- Rodríguez-Serrano, M. Á. & Martín-Armario, E. (2019). Born-Global SMEs, Performance, and Dynamic Absorptive Capacity: Evidence from Spanish Firms. *Journal of Small Business Management*, 57(2), 298-326.
- Schweisfurth, T. G. & Raasch, C. (2018). Absorptive Capacity for Need Knowledge: Antecedents and Effects for Employee Innovativeness. *Research Policy*, 47(4), 687-699.
- Schumacker, R.E. & Lomax, R.G. (1996). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Utami, R. M. & Lantu, D. C. (2014). Development Competitiveness Model for Small-Medium Enterprises among the Creative Industry in Bandung. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 115, 305-323.
- van Doorn, S., Heyden, M. L., & Volberda, H. W. (2017). Enhancing Entrepreneurial Orientation in Dynamic Environments: The Interplay between Top Management Team Advice-Seeking and Absorptive Capacity. *Long Range Planning*, 50(2), 134-144.
- Winter, G. S. (2000). The Satisficing Principle in Capability Learning. *Journal of Strategic Management*, 21, 981-996.
- Zahra, S. A. & George, G. (2002). Absorptive Capacity: A Review, Reconceptualization, and Extension. *Academy of Management Review*, 27(2), 185-203.
- Zhai, Y. M., Sun, W. Q., Tsai, S. B., Wang, Z., Zhao, Y., & Chen, Q. (2018). An Empirical Study on Entrepreneurial Orientation, Absorptive Capacity, and SMEs' Innovation Performance: A Sustainable Perspective